

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY

ไฟฟ้าสว่างทั่วทิศ
สร้างเศรษฐกิจทั่วไทย

PEA. Call Center 1129

พิมพ์ที่ : กองพิมพ์ พายัพ

SB2-B02-5101

การตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า และการใช้สายดิน

แผนกส่งเสริมและเผยแพร่ความปลอดภัย
กองมาตรฐานความปลอดภัย
ฝ่ายมาตรฐานและความปลอดภัย

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY

ไฟฟ้าเป็นสิ่งอันตราย
จะต้องใช้งานให้ถูกต้องตามข้อแนะนำ
สอบถามข้อมูลได้ที่..
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทุกแห่ง
หรือที่..

PEA. Call Center 1129
www.pea.co.th

สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้า

ในปัจจุบันมีการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้าขึ้นบ่อยครั้ง โดยการเกิดในแต่ละครั้ง จะเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้งจะมีสาเหตุอยู่ 2 ลักษณะ คือ กรณีไฟฟ้าช็อตและไฟฟ้าดูด

บางท่านต้องขบคิดกันว่ามันเกิดขึ้นได้จากสาเหตุอะไรบ้าง

จะเกิดที่ไหนได้บ้างทำไมถึงเกิดขึ้นได้และจะป้องกันได้อย่างไร และหากถูกไฟฟ้าดูดจะเป็นอย่างไร บาดเจ็บหรือเสียชีวิต

การเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับไฟฟ้า สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกที่ทุกเวลาที่มีการใช้ไฟฟ้าและไม่มีการจำกัดเพศและวัยของผู้ที่จะประสบอันตราย แต่เราสามารถป้องกันไม่ให้เกิดกรณีไฟฟ้าดูดได้ แต่ก่อนอื่นเราต้องรู้จักกันก่อนว่าไฟฟ้าช็อตและไฟฟ้าดูดเกิดขึ้นได้อย่างไร สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากอะไร

1. ไฟฟ้าช็อต (Short Circuit) หรือที่เรามักจะพูดกันว่า ไฟฟ้าลัดวงจร ซึ่งอาจมีสาเหตุ มาจากการที่สิ่งของหรือสิ่งอื่นๆ มาทับหรือ สัมผัสสายไฟฟ้า ทำให้เกิดการเสียดสี จน ฉนวน ขำรุค และสายทองแดงภายในสัมผัสกันเอง จนเกิดการลัดไหม้ สาเหตุของการ ลัดวงจร คือกระแส ไฟฟ้าไหลครบวงจรโดยไม่ผ่านเครื่องใช้ไฟฟ้า (Load)

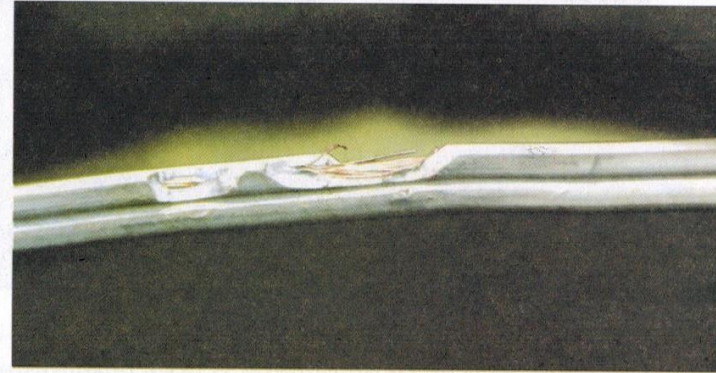
2. ไฟฟ้าดูด (Electric Shock) คือ เมื่อเราสัมผัสสิ่ง ต่างๆ ที่มี แรงดันไฟฟ้า ขณะที่ร่างกายยืนอยู่บนพื้นดินกระแสไฟฟ้าก็จะไหล ผ่านร่างกายลงดินครบวงจร กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านร่างกาย จะทำให้กล้ามเนื้อเกิดการเกร็งตัวจนไม่สามารถสะบัดหลุดได้ โดยความรุนแรงจะขึ้นอยู่กับปริมาณ และระยะเวลาที่สัมผัสกระแสไฟฟ้า

ดังนั้น หากไม่อยากจะให้ทั้ง 2 เหตุการณ์เกิดขึ้นกับทรัพย์สินและบุคคลที่รักในครอบครัวของเรา จึงควรหมั่นตรวจสอบ ดูแลอุปกรณ์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยนะครับ

การตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า

สายไฟฟ้า

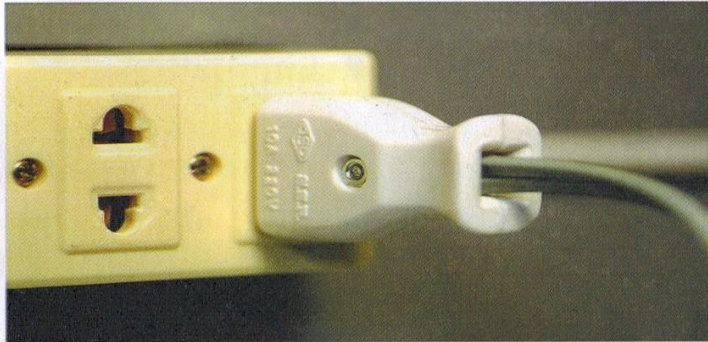
- ตรวจสอบสายไฟฟ้า หากฉนวนมีรอยแตก หรือ ฉนวนถลอกจนเห็นสายทองแดง หรือ ฉนวนแห้งกรอบและบวม ต้องเปลี่ยนใหม่ทันที

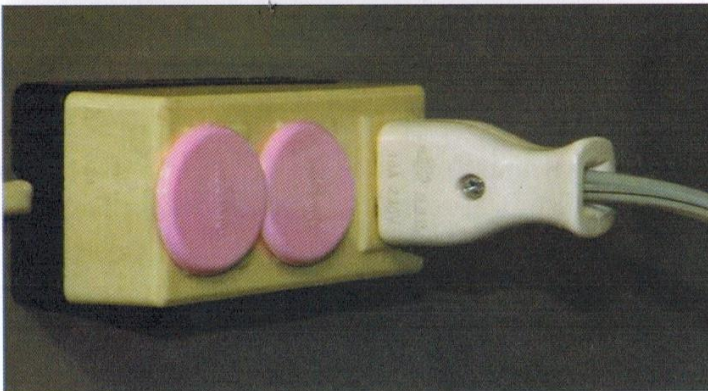
- ตรวจสอบสายไฟฟ้ามีการพันเทปพันสายไฟฟ้าเรียบร้อยหรือไม่ และการต่อสายกับอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ ได้ขันน็อตแน่นหรือไม่ เพราะอาจเกิดไฟฟ้าลัดวงจรได้
- ตรวจสอบขนาดของสายไฟฟ้าให้เหมาะสมกับปริมาณกระแสไฟฟ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้ในวงจรนั้นๆ
- ตรวจสอบสายไฟฟ้าว่ามีการเดินสายไฟฟ้าอยู่ใกล้แหล่งความร้อน สารเคมี หรือ มีของหนักวางกดทับหรือไม่ เพราะอาจทำให้ฉนวนชำรุด และเกิดไฟฟ้าลัดวงจรได้
- ตรวจสอบสายไฟฟ้าว่ามีการเดินพาดบนโครงเหล็ก รั้วเหล็ก หรือรั้วสังกะสี หรือไม่ เพราะหากมีการเสียดสีอาจมีกระแสไฟฟ้ารั่วลงโครงเหล็กได้ ควรเดินสายไฟฟ้าในท่อให้เรียบร้อย

เต้ารับ-เต้าเสียบ

- คูเต้ารับ-เต้าเสียบ หากพบว่าแตกร้าว หรือมีรอยไหม้ ต้องเปลี่ยนใหม่ทันที
- คูอุปกรณ์ไฟฟ้า หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีเต้าเสียบ เมื่อเสียบใช้งานกับเต้ารับต้องเสียบให้แน่น

- คูการติดตั้งเต้ารับ ต้องไม่ติดตั้งในที่ชื้นแฉะ สูงจากพื้นตามมาตรฐานกำหนด และหากมีเด็กเล็กควรใช้พลาสติกเสียบครอบเต้ารับ เพื่อป้องกันเด็กอาจใช้วัสดุที่เป็นตัวนำ แหะเข้าไปในเต้ารับได้

กั๊ตเอาท์

- คูตัวกั๊ตเอาท์ และฝาครอบ มีรอยแตกร้าวหรือไม่หากมีต้องเปลี่ยนใหม่
- คูพิวส์ว่าใส่ถูกขนาดหรือไม่ และมีฝาครอบปิดมิดชิดหรือไม่ หากไม่ถูก ต้องรีบแก้ไข
- คูพิวส์ต้องใช้พิวส์แบบก้ามปู ห้ามใช้วัสดุอื่นใส่แทนพิวส์แบบก้ามปู

- คูจุดต่อสายที่กั๊ตเอาท์ต้องขันให้แน่น และใช้ขนาดสายตามมาตรฐานที่กำหนด
- การสับใบมีดของกั๊ตเอาท์ต้องสับให้แน่น

เบรกเกอร์

- ตู้ควบคุมเบรกเกอร์ ต้องปิดฝาเบรกเกอร์ให้มิดชิด และต้องไม่แตกร้าว หากเบรกเกอร์ไม่ปิดฝาครอบ และแตกร้าวต้องรีบแก้ไข

- ขนาดของเบรกเกอร์ให้เหมาะสมกับอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า
- การติดตั้งเบรกเกอร์ ต้องไม่ติดตั้งในที่เปียกชื้น และใกล้สารเคมี หรือสารไวไฟ

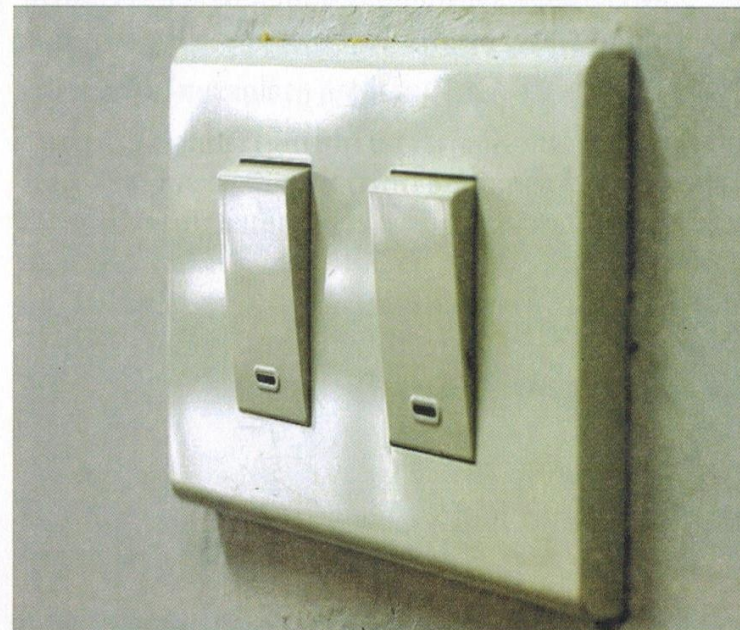
ชุดโคมไฟ

- ชุดหัวหลอดไฟ และขั้วสตาร์ทเตอร์ มีรอยไหม้ หรือรอยร้าว หรือไม่ หากมีต้องรีบแก้ไข

- คุณภาพสายไฟฟ้า หากฉนวนมีรอยแตก หรือ ฉนวนถลอกจนเห็นสายทองแดง หรือ ฉนวนแห้งกรอบและบวมต้องเปลี่ยนใหม่ทันที

สวิตช์ไฟ

- ตู้ควบคุมสวิตช์ ต้องปิดสวิตช์ให้มิดชิด และต้องไม่แตกร้าว หากสวิตช์ไม่ปิดฝาครอบ และแตกร้าวต้องรีบแก้ไข
- การติดตั้งสวิตช์ ต้องไม่ติดตั้งในที่เปียกชื้นและห่างจากพื้น ตามมาตรฐานกำหนด

การป้องกันกระแสไฟฟ้ารั่วจากอุปกรณ์ไฟฟ้า

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับไฟฟ้าจะเกิดขึ้นได้จาก 2 กรณี คือ กรณีไฟฟ้าช็อต และไฟฟ้าดูด ดังนั้นเพื่อป้องกันให้ผู้ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าได้รับอันตรายจาก กรณีกระแสไฟฟ้ารั่วจากอุปกรณ์ไฟฟ้า จึงต้องติดตั้งระบบไฟฟ้าที่มีระบบสายดิน เพราะหากเครื่องใช้ไฟฟ้าเกิดกระแสไฟฟ้ารั่วหรือเกิดกระแสไฟลัดวงจร กระแสไฟฟ้าดังกล่าวส่วนใหญ่จะได้ไหลกลับระบบโดยผ่านทางระบบสายดิน นอกจากนี้ สายดินยังเป็นทางเดินที่มีความต้านทานต่ำทำให้กระแสไฟฟ้าลัดวงจรลงดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อุปกรณ์ป้องกันกระแสไฟฟ้าเกินทำงานได้ทันเวลา ก่อนเครื่องใช้ไฟฟ้า จะเสียหาย

ทำไมถึงต้องมีสายดิน

เพราะสายดินจะช่วยป้องกันไม่ให้ถูกกระแสไฟฟ้าดูด เมื่อมีกระแสไฟฟ้ารั่วจากเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยกระแสไฟฟ้าที่รั่วจะไม่ไหลผ่านร่างกายซึ่งมีความต้านทานสูง แต่จะไหลลงดินทางสายดินซึ่งมีความต้านทานต่ำกว่า และเมื่อมีกระแสไฟฟ้ารั่วสายดินจะช่วยให้เครื่องตัดไฟอัตโนมัติ ตัดกระแสไฟฟ้าออกทันที

สัญลักษณ์สายดิน

เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดใดที่ต้องมีสายดิน

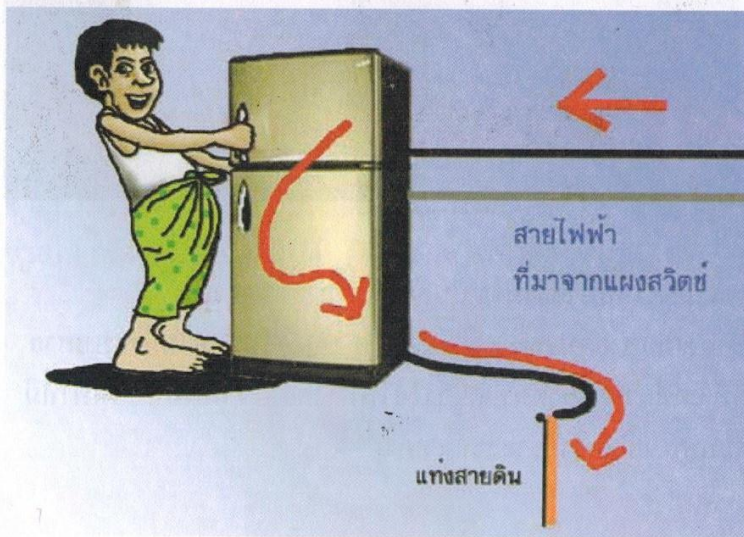
เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีเปลือกหุ้มภายนอกทำด้วยโลหะทุกชนิด จำเป็นต้องมีการต่อสายดิน โดยเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับน้ำ หรือความร้อน เช่น ตู้เย็น เตารีดไฟฟ้า เครื่องซักผ้า เครื่องทำน้ำอุ่น เป็นต้น

และเตาเสียบที่ใช้งานจำเป็นต้องมีขั้วสายดิน(3 ขา) ซึ่งการต่อสายดินจะมี 2 ลักษณะ คือ ระบบไฟฟ้าที่ไม่มีระบบสายดิน แต่มีการต่อลงดินที่เครื่องใช้ไฟฟ้าโดยตรง กับระบบไฟฟ้าที่มีระบบสายดิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระบบไฟฟ้าที่ไม่มีระบบสายดิน แต่มีการต่อลงดินที่ เครื่องใช้ไฟฟ้าโดยตรง

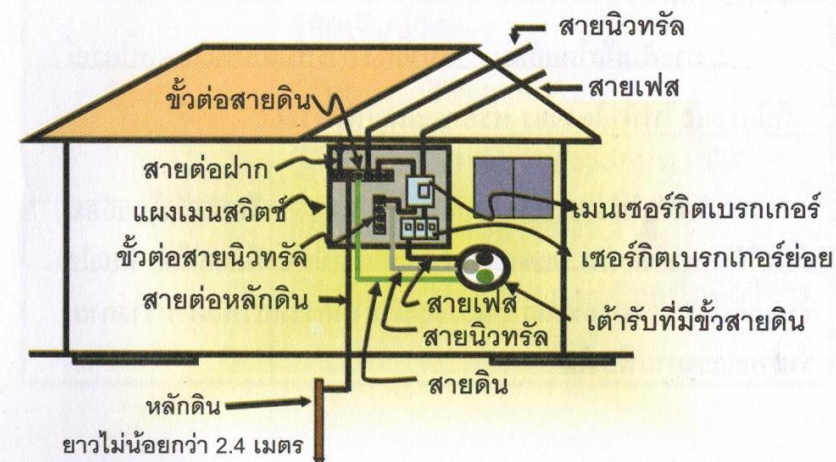
ระบบไฟฟ้าในกรณีนี้อาจจะทำให้เกิดอันตรายต่อผู้สัมผัส
เนื่องจากเครื่องใช้ไฟฟ้า เกิดกระแสไฟฟ้ารั่ว หรือกระแส
ไฟฟ้าลัดวงจร จะมีกระแสบางส่วนไหลผ่านร่างกาย และ
บางส่วนไหลกลับระบบผ่านหลักดิน นอกจากนี้แล้วเครื่องใช้
ไฟฟ้าอาจจะเสียหายจากกระแสไฟฟ้าลัดวงจรลงดินได้ เพราะ
เครื่องป้องกันกระแสเกินไม่ปลดวงจร หรือปลดวงจรรอกช้า
เนื่องจากกระแสไฟฟ้างดงกล่าวมีค่าไม่สูงพอ

ระบบไฟฟ้าที่ไม่มีระบบสายดิน
แต่มีการต่อลงดินที่เครื่องใช้ไฟฟ้า

2. ระบบไฟฟ้าที่มีระบบสายดิน

ระบบไฟฟ้าในกรณีนี้ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเกิดความปลอดภัยใน
การใช้พลังงานไฟฟ้า หากเครื่องใช้ไฟฟ้าเกิดกระแสไฟฟ้ารั่ว หรือ
กระแสไฟฟ้าลัดวงจร กระแสดังกล่าวส่วนใหญ่จะไหลกลับระบบ
โดยผ่านสายดิน นอกจากนี้สายดินยังเป็นทางเดินที่มีความต้านทานต่ำ
ของกระแสไฟฟ้าลัดวงจรทำให้กระแสไฟฟ้าไหลลงดินอย่างมี
ประสิทธิภาพ เพื่อให้อุปกรณ์ป้องกันกระแสเกินทำงานได้
ทันเวลา ก่อนที่เครื่องใช้ไฟฟ้าจะเสียหาย

ระบบไฟฟ้าที่มีระบบสายดิน

ผลของกระแสไฟฟ้าที่มีต่อร่างกายมนุษย์

อันตรายที่เกิดจากไฟฟ้าเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ

การสัมผัสโดยตรง (Direct Contact)

และการสัมผัสโดยอ้อม (Indirect Contact)

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมผัสโดยตรง หมายถึง ร่างกายมนุษย์ไปสัมผัสกับสายไฟฟ้าที่มีกระแสไฟฟ้าโดยตรงนั่นคือไปสัมผัสกับศักดาไฟฟ้าของระบบนั้น

2. การสัมผัสโดยอ้อม หมายถึง การสัมผัสกับวัสดุอุปกรณ์ที่มีกระแสไฟฟ้าลัดวงจร หรือกระแสไฟฟ้ารั่วอยู่

การสัมผัสไม่ว่าจะเป็นแบบสัมผัสโดยตรง หรือสัมผัสโดยอ้อมย่อมมีอันตรายทั้งนั้น ผลของอันตรายที่เกิดขึ้นจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขนาดของกระแส และระยะเวลาที่กระแสไหลผ่านร่างกายว่ามากและนานเพียงใด

สำหรับขนาดกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านร่างกายและมีผลต่อร่างกาย เป็นไปตามตาราง

ขนาด กระแสไฟฟ้า (มิลลิแอมแปร์)	อาการ
0.5	ไม่รู้สึก
1	รู้สึกถึงกระแสไฟฟ้าไหล
1-3	รู้สึกแต่ไม่เจ็บปวด
3-10	รู้สึกเจ็บปวด
10	รู้สึกการเกร็งของกล้ามเนื้อ
30	รู้สึกถึงการขัดข้องของระบบหายใจ
75	รู้สึกถึงการขัดข้องของหัวใจ
250	รู้สึกถึงการขัดข้องของกล้ามเนื้อหัวใจ

หมายเหตุ : 1 แอมแปร์ เท่ากับ 1000 มิลลิแอมแปร์